

Tannteknikerfaget både i Norge og globalt er inne i en omstillingsfase. Med økende konkurranse, også fra utlandet, og rask digital utvikling, kan det være krevende å drive spesielt tanntekniske laboratorier. Det krever nytenkning og originale løsninger for å møte framtiden.

Tenner i Fokus ved Stein Brath har gjennom året besøkt flere laboratorier som har utviklet egenartede konsepter og spesialiserte produkter. I denne 18. artikkelen har vi besøkt Magda Berg Tannteknisk Laboratorium i Sarpsborg.

På besøk hos Magda Berg

Av Stein Brath (tekst og foto) | st-brath@online.no

I dette nummer av Tenner i Fokus er vi på besøk hos Magda Berg i Sarpsborg. Magda, som egentlig heter Malgorzata Maria-Magdalena, har av forståelige grunner forkortet sitt navn til Magda. Hun har drevet eget laboratorium i Sarpsborg siden 2002.

■ MAGDA BERG TANNTEKNISK LABORATORIUM

Men hennes historie starter ikke der. Magda er født i Krakow i Polen. Hennes foreldre var begge ballettdansere, og det var ikke enkelt å få arbeid som ballettdansere i Polen på den tiden, så de startet en egen dansegruppe. De begynte først å søke engasjement i østblokklandene utenfor Polen, og de første landene de fikk oppdrag i var Bulgaria, Romania og Øst-Tyskland. Etter noen år fikk de også oppdrag i Østerrike og Finland.

Det var ikke lett å være ballettdanser på turne og samtidig skulle ta seg av et lite barn som trengte oppmerksomhet, kjærlighet og bleieskift. Resultatet av dette ble at bestemoren til Magda tok på seg oppgaven å oppdra henne da Magda var fire måneder gammel. Dette var vanskelig for foreldrene hennes, men de måtte ta et valg. Enten måtte de bo i Polen i fattigdom, eller de kunne skape et bedre liv for familien ved å reise ut.

Foreldrene til Magda var borte fra henne i et år av gangen, og etter hvert som Magda ble eldre besøkte hun dem mer i utlandet, mellom hver gang de var hjemme i Polen.

Seks år gammel skulle Magda besøke foreldrene sine i Finland. Hun skulle reise ditt med fly. To soldater fulgte henne ut til flyet. Hun hadde en stor lapp på brystet med navn og formaliteter. Om bord ble hun fulgt til et sete med streng beskjed om å sitte der gjennom hele reisen og ikke reise seg. Vel fremme i Finland ble hun fulgt inn i ankomsthallen og overlevert til foreldrene sine.

Besteforeldrene viste seg å være gode oppdragere. Magda vokste opp i et meget konservativt, men kjærlig hjem. Bestefaren lærte henne å lage mat, og bestemoren lærte henne masse om husarbeid m.m.

Da Magda var 15 år kom foreldrene hennes tilbake til Polen for godt. De skilte seg, og moren ble samboer med en annen mann. Tilfeldigvis hadde denne samboeren en bror som bodde i Sarpsborg. Denne broren hadde vært fange i en arbeidsleir i Norge under andre verdenskrig. Etter krigen ble han sendt til Sverige, men kom tilbake til Norge og Sarpsborg. Her fant han kjærligheten og giftet seg.

Første gang Magda besøkte Norge var hun 16 år, og gikk på videregående skole i Polen. På det tidspunktet visste hun ikke hva hun skulle utdanne seg til. Hun hadde ingen planer. På dette besøket traff hun Jan for første gang. Han skulle bli hennes fremtidige mann. Hun var ung, og så ikke på ham som kjæreste den gang. Han var noen år eldre og allerede utdannet politi.

Det var først året etter at Magda bestemte seg for å bli tanntekniker. I Polen er det ikke bare å søke for å bli tanntekniker. Først må man ta eksamen i videregående skole, og deretter må man bestå eksamen på høyskole. Etter endt eksamen på høyskole kunne hun bli tannlege eller tanntekniker. Magda valgte da tannteknikerutdanningen. Hun måtte da igjennom en praktisk eksamen som besto i å modellere i voks og spikke i gips. Dersom man kom gjennom den praktiske eksamen, måtte man opp til muntlig eksamen som besto av spørsmål i fysikk og kjemi samt biologi.

Etter å ha avlagt disse prøvene var det å vente på om resultatet var godt nok til å komme inn. For Magda gikk det greit, og hun var blant de 36 elevene som kom inn. For hvert skoleår måtte noen elever forlate skolen, og etter endt

skolegang var det bare ni elever som besto eksamen. Av disse er det bare fire som fortsatt arbeider i faget i dag.

Det ble noen turer til Norge for Magda i tiden som fulgte, og etter hvert som hun og Jan ble kjæresten ble det også noen turer for ham til Polen. Disse turene gikk ikke uten problemer. De måtte begge ha visum.

Skulle Magda til Norge måtte hun personlig møte opp på Den norske ambassaden, og det hendte at køen for å få visum var så lang et hun måtte overnatte i køen. Det var heller ikke enkelt for Jan å komme til Polen. Han var politi og det resulterte i at Magda måtte melde fra om hans ankomst hos polsk politi. Han ble overvåket hele tiden mens han var der, og måtte ha med seg sitt pass hvor han enn gikk. Polsk politi kunne til og med banke på døren til Magdas leilighet midt på natten for å be om å få se hans pass.

Skulle Magda ringe til Jan eller andre i Norge, måtte hun bestille samtalen og vente mange timer før linjen til Norge var klar. Senere har hun fått bekreftet at alle samtaler ble avlyttet.

Magda arbeidet ikke så mange år som tanntekniker i Polen. I 1987 flyttet hun til Sarpsborg.

Hun og Jan hadde jo vært kjæresten en tid. De hadde også fått barn, men de kunne ikke bli samboere. Det var ikke lov siden hun var polsk statsborger. De måtte gifte seg, noe som egentlig ikke var noe problem i og med at de begge var i arbeid i Norge, og hadde ordnet økonomi. En ting måtte de imidlertid ta stilling til. Magda måtte bestemme seg. Ville hun beholde sitt polske statsborgerskap eller ville hun bli norsk? Hun valgte å bli norsk. Det var mer bekvemt. Hadde hun beholdt sitt polske pass, måtte hun søkt om visum bare de skulle ta en ferietur til Spania.

I januar 1988 giftet Magda seg med sin Jan.

Samme måned fikk hun jobb hos tanntekniker Svein Reholt i Fredrikstad. Siden den gang har hun jobbet med tannteknikk uavbrutt med unntak av seks ukers svangerskapspermisjon da deres sønn Patrick kom til verden i 1990.

Etter en tid ringte tanntekniker Jan Berg på Mysen. Han ville vite om hun kunne tenke seg å en jobb hos ham. Magda reiste til Mysen for å snakke nærmere med Jan Berg. Han hadde behov for en tanntekniker som kunne produsere stålproteser og ferdiggjøre protesene. Hun fikk et meget godt tilbud og takket ja. Magda begynte hos Jan Berg januar 1993.

Hun fikk etter hvert flere oppgaver, og det tok ikke lang tid før hun var borte i det meste av produksjonen på Mysen. Hun trivdes, og dagene gikk fort. Det var fin arbeidsplass. Jan Berg var en fantastisk sjef som bygget Magda opp til å få økt tro på seg selv, både menneskelig og faglig.

Hun husker godt det første foreningsmøtet hun var med på. Hun var den første kvinnelige medlem i foreningen, og i tillegg den yngste. Men som hun sier: - Det var så trivelig, og jeg kunne få klem av alle de andre medlemmene. Det var hyggelige møter, synes hun, og fremmøtet var upåklagelig. Folk var positive og engasjerte.

Etter hvert fikk Magda lyst til å starte for seg selv, og da hun fortalte sin arbeidsgiver om planene sine, svarte han med å gi henne gode råd samt en startpakke av forbruksmaterialer for to måneder.

Magda startet opp sitt eget laboratorium i Sarpsborg i januar 2002. De første lokalene hun hadde lå i St. Marie gate. I dag har hun egne lokaler i Sverres gate. Hun flyttet hit i 2007.

Så fort Magda hadde startet opp meldte hun seg inn Norges Tannteknikerforbund, og ble dermed også med i Østfold Tannteknikerforening.

Hun husker godt det første foreningsmøtet hun var med på. Hun var den første kvinnelige medlem i foreningen, og i tillegg den yngste. Men som hun sier: - Det var så trivelig, og jeg kunne få klem av alle de andre medlemmene. Det var hyggelige møter, synes hun, og fremmøtet var upåklagelig. Folk var positive og engasjerte. Hun fremhever spesielt årsmøtene.

- Da reiste vi gjerne til Hankø Fjordhotell

eller andre steder i nærheten en helg. Det var alltid et foredrag i tillegg til årsmøtet, som regel var foredraget faglig relatert.

Ektefellene var bestandig med. Dette var meget vellykket, og sveiset tannteknikerne i Østfold tettere sammen. Det var i tillegg hyggelig å blikkjent med ektefellene.

I og med at Magda var eneste kvinnelige medlem i foreningen i Østfold den gang, var Magdas ektemann Jan den eneste mann som ledsager. Han dro derfor på utflukt med alle damene mens årsmøtet ble avholdt. Dette trivdes han godt med. - Ved juletider hadde vi felles julemiddag. Her var også de ansatte med. Dette var også sosialt og hyggelig, minnes Magda.

- Det ble et vennskap mellom oss.

Dette vennskapet har betydd veldig mye for Magda. Siden hun ikke har noen på laboratoriet å diskutere med, har hun gjennom dette vennskapet mulighet til å ta en telefon til et av medlemmene i foreningen for å få svar på et faglig eller organisatorisk spørsmål, og hun ble alltid godt mottatt.

- Beklagelig nok var mange av medlemmene godt voksne, og flere av dem ble pensjonister etter hvert. Dette resulterte i at det etter hvert bare var Knut Fredriksen (i Fredrikstad) og jeg som var aktive, sier Magda. - De yngre var ikke interessert i å engasjere seg. Den eneste kontakten Magda har med kollegaer i dag er gjennom telefonen eller dersom en tilfeldig stikker innom.

Magda har ingen ansatte, men hun får hjelp av sin mann til budtjeneste og annet forefallende arbeid. For å få mest mulig ut av dagen, og få gjort maksimalt før telefonen begynner å ringe, starter hun arbeidsdagen veldig tidlig. Hun er et A-menneske, og liker å stå opp tidlig. Det er ikke sjelden at hun står opp kl. tre eller kl. fire om morgenen (les natten) for så å begynne arbeidsdagen.

Etter å ha vært i tannteknikerbransjen i Norge i mange år, mener Magda at bransjen har endret seg. Tidligere hadde man bedre tid til hverandre. Man kunne stikke innom en kollega, og det var tid til en kaffekopp. I dag er det bare jag etter mer å gjøre. Hun savner det sosiale. ■

Norges Tannteknikerforbund ønsker alle lesere en riktig god jul og et godt nytt år.

